

CoHoqui internacional sobre les llengües antigues i modernes de l'àrea mediterrània (Besiers, 19-21 octubre de 2006). – El col·loqui internacional «Discours et savoirs sur les langues, ancien(ne)s et modernes, dans l'aire méditerranéenne» va tenir lloc al Centre Du Guesclin de Besiers (Universitat de Montpellier III) organitzat per Teddy Arnavielle i Christian Camps. Des d'un punt de vista quantitatiu, ressalta la participació de trenta-sis comunicants, així com la varietat dels idiomes directament o indirectament estudiats: francès, occità, català, castellà, llatí, àrab, grec, albanès... Unes llengües que apareixen pures, si se'm permet aquest concepte, en contacte, o comparades, i per tant a vegades difícils de destriar. Per raons d'espai no detallarem el contingut de totes les comunicacions; tanmateix, ens centrarem en alguns treballs relacionats amb la llengua catalana al final d'aquesta síntesi.

1. Àrea romànica (sense l'àmbit català). Carmen Alen-Garabato (Montpeller) «Le discours sur les normes graphiques en conflit dans les publications périodiques en langue d'oc». Teddy Arnavielle (Montpeller) «Métalangage grammatical et discours du grammairien: l'exemple d'Henri Bonnard». Claudi Balaguer (Perpinyà) «Vista d'ensem del lengadocian mediterraneu». Jean-Louis Barreau (Montpeller) «Deux langues romanes à la sauce anglaise (de l'anglo-américain en français et en espagnol)». Anna Bochnakowa (Cracòvia) «Image polonaise de la langue française». Andrea Fausel (Tübingen) «Le savoir et le discours sur la langue face au changement de médias. Quelques réflexions historiques et théoriques». José Enrique Gargallo (Barcelona) «Octubre vinatero, padre del buen enero. Personificación de los meses en el calendario romance de refranes». Aquesta comunicació va mostrar paral·lelismes curiosos, en llengües veïnes o allunyades geogràficament, incloent-hi el català. Pascale Hummel (París) «Métalangue et métalangage, ou comment le latin hérita du grec». Carita Kippli (Tampere) «L'espace linguistique vécu». Julia Kuhn (Viena) «“Un peu de” quantification». Julie Makri (Montpeller) «Contribution à l'étude de la néologie en espagnol péninsulaire contemporain». Witold Manczak «Problème numéro un de l'étymologie romane: aller, andar, etc.» Francine Mazière (París) «Petite fabrique de “la langue française”: une méthode inconnue de 1651». Gilles Siouffi (Montpeller) «La *questione della lingua* entre France et Italie au début du XVIIIe siècle». Hervé Terral (Tolosa de Llenguadoc) «Henri Lefebvre et les langues pyrénéennes». André Valli (Ais de Provença) «Discours et savoirs sur le français de Marseille?».

2. Altres llengües (sense excloure contactes amb llengües llatines). Soufian Al Karjousli (Rennes) «Les mots d'origine latine ou sémitique dans l'arabe coranique et la production de concepts». Neka Doko (Montpeller-Boston) «L'albanais: controverse d'une langue/culture ancienne dans et par la recherche interculturelle». Mari-Zoi Fountopoulou, Paraskevi Tsirogiani (Atenes) «Les erreurs des élèves grecs du lycée pendant la durée d'apprentissage de la syntaxe de la langue grecque ancienne. Données de recherche». Daouia Hanachi (Montpeller) «Usage de la préposition “dans” dans un contexte de contact de langues (français / arabe algérien, arabe standard et berbère) par un public d'étudiants algériens préparant une licence de français langue étrangère». Abdendi Lachkar (Montpeller) «Nominations et enjeux des frontières». Raul Lilo (Tirana) «les emprunts albanais au français (le XXe siècle)». Samia Miossec (Montpeller) «Étude comparative du symbolisme animal dans les expressions familiaires (arabe-langues romanes)». Cristian Papas (Corfú) «Le grec moderne: langue pure ou langue naturelle?». Sophie Sarrazin (Montpeller) «Le poids de l'idéologie dans les représentations de la Lingua Franca en Europe». Fahd Touma (Montpeller) «Le vin chez les Arabes».

3. Àrea catalana. A l'entorn de la llengua catalana, ben representada en aquest col·loqui, Josep Moran (IEC, Barcelona) a «El procés d'escripturització del català» va observar com «Les primeres mostres de trets propis catalans comencen en el segle IX, però és en el segle XI quan apareixen progressivament formes: mots i frases, en català, en documents de caràcter feudal. En el pas del segle XI al XII ja tenim textos extensos en català que s'incrementen en el segle XII».

Com a continuació cronològica de la comunicació de Josep Moran, Joan Rabella (IEC, Barcelona) a «El català llengua d'Estat a l'edat mitjana» va explicar de quina manera «aquella llengua poc dúctil i restringida a molt pocs tipus de textos en les seves primeres mostres escrites (sobretot durant els segles XI i XII), esdevindria una llengua apta per a tot tipus d'expressió i que ocuparia, amb plenitud, pràcticament tots els camps de l'escriptura a partir del final del segle XIII, i sobretot, del començament del XIV».

Sobre el període medieval encara, Jordi Costa (Perpinyà) a «Unitat i varietat de l'antroponímia nord-catalana a través del fogatge de 1369» va estudiar detalladament l'antroponímia masculina i femenina i va comparar «aquestes dades amb les de Barcelona a la mateixa època».

Més a prop nostre, arribant ja al segle XX, Eric Beaumatin (París) a «Entre épi- et métalinguistique : la science déplacée dans le discours d'Ivon l'Escop» va recordar la personalitat del clergue Ricard Aragó, àlies Ivon l'Escop, fundador de la lliga del bon mot, que va relacionar el destí de la llengua amb els conceptes de purificació i no-violència.

En l'esfera també notable de les llengües en contacte i les llengües comparades, entre català i occità, Christian Lagarde (Perpinyà) a «Le fantôme de Pompeu Fabra. La norme fantasmée de l'occitan: mythes et réalités» va comparar els processos de normalització de cada llengua i el paper, directe o indirecte, de Pompeu Fabra en aquestes circumstàncies.

Juan Francisco García Bascuñana (Tarragona) a «Des langues au carrefour de l'histoire: à propos du dictionnaire trilingue (catalan, castillan, français) de Pere Lacavalleria (Barcelona, 1642)» va reflexionar sobre el context històric, les motivacions polítiques i l'oportunisme de la família Lacavalleria a l'hora de publicar el seu diccionari.

Sobre l'època moderna encara, destaca una comunicació de Brauli Montoya (Alacant) «La double frontière entre les langues (sociale et territoriale): le cas du sud-valencien aux XVe et XVIe siècles». Gràcies a una documentació original l'autor valencià va explicar com el multilingüisme català, àrab i castellà es va mantenir en aquelles terres fins a l'expulsió dels moriscos.

A la mateixa regió, però en l'àmbit de la sociolingüística contemporània, William Rodríguez (Besiers) a «Problèmes conceptuels et méthodologiques d'une recherche en synchronie sur le catalan en contexte scolaire dus aux considérations historiques, dénominatives et représentatives des langues» va estudiar els resultats d'una enquesta sobre les representacions de les llengües d'alumnes a Alacant, especialment el valencià.

Jean-Paul Escudero (Montpeller) a «Vers des recherches sur le substrat tsigane du catalan gitan de France» va fer un balanç de la influència del caló sobre el català gitano a l'Estat francès (una parla que només s'ha estudiat a Montpeller i a Perpinyà a hores d'ara) i va imaginar les condicions necessàries al desenvolupament de la recerca universitària en un terreny gairebé desconegut.

Finalment, entre llengua i literatura, Marie-Claire Zimmermann (París) a «Le discours de Pere Gimferrer sur la langue catalane» va analitzar la constància del pensament i les actituds del poeta envers la llengua en el descabdellament de la seva obra.